

Драчук Аліна Ігорівна
здобувачка ступеня вищої освіти бакалавр
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

РОЛЬ МОЛОДІЖНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕНІ ДОБРОЧЕСНОСТІ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Тема ролі молодіжних організацій у забезпеченні доброчесності та протидії корупції в Україні є надзвичайно актуальною та важливою для сучасного українського суспільства. Молодіжні організації, що належать до інститутів громадянського суспільства, як і інші сучасні суб'єкти сучасної публічної політики, «є неодмінною запорукою розвитку демократичної держави, де публічна влада діє для задоволення законних інтересів громадян та реалізації їх прав та свобод» [3, с. 451]. Молодь, як найбільш активна та прогресивна частина населення, має потенціал стати ключовим агентом змін у боротьбі з корупцією. І оскільки ми маємо практичні знання з цієї теми, то впевнені, що ця інформація буде корисною.

За яскравий приклад хочемо навести Комунальний заклад «Вінницький обласний молодіжний центр «Квадрат», що серед завдань роботи ставить «утвердження громадянської позиції, духовності, моральності, національно-патріотичної свідомості та формування у молоді сімейних, національних і загальнолюдських цінностей» [4], а отже й комплаєнсу.

Влітку 2024 р. у місті Києві відбулася презентація посібнику «Антикорупція та доброчесність для студентської молоді». Цей посібник розроблений у межах проєкту «Доброчесність для молоді», який впроваджує ГО «Антикорупційний штаб» та Офіс доброчесності НАЗК за підтримки проєкту ПРООН в Україні «Підтримка громадянського суспільства та молоді» та фінансування Міністерства закордонних справ Данії.

Цей посібник – важливий інструмент для підвищення обізнаності та спроможності молоді у питаннях запобігання корупції та популяризації доброчесності. Він базується на рекомендаціях з розбудови доброчесності у закладах вищої освіти, розроблених у рамках Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки [1].

Створений для молодіжних працівників, цей посібник є цінним ресурсом і для студентських та молодіжних організацій. У ньому зазначено, що виховання доброчесності серед молоді не повинно обмежуватися формальним навчанням у закладах освіти, а може успішно здійснюватися в молодіжних центрах та інших неформальних просторах.

У цьому посібнику детально описані обов'язки та функції всіх учасників освітнього процесу, а також надано рекомендації щодо того, як кожен з них може сприяти зміцненню доброчесності. Зокрема, розглядаються:

- роль керівника закладу вищої освіти та методи його впливу на впровадження принципів доброчесності;

- обов'язки уповноваженого з питань запобігання корупції;
- функції студентського самоврядування [5].

Крім того, посібник надає молоді інструменти для взаємодії з різними зацікавленими сторонами з метою підвищення рівня доброчесності. Для закріплення отриманих знань передбачено окремий розділ з практичними вправами.

Також, окрім презентації відбулися декілька тренінгів для молодіжних працівників, щоб можна було краще закріпити отримані знання з посібнику на практиці. Від молодіжного центру в заході взяли участь представники відділу організації заходів та неформальної освіти. Наслідком отриманих знань та досвіду стало впровадження в молодіжному центрі «Антикорупційної мафії» [2]. «Антикорупційна мафія» – це захоплююча командна гра, що поєднує в собі елементи інтелектуальної стратегії та психологічного протистояння, дозволяючи гравцям відчувати себе в реалістичних умовах боротьби з корупцією.

У цій грі учасники моделюють ситуацію, де невелика, але добре організована група корупціонерів протистоїть розрізненому суспільству у боротьбі за контроль над міським бюджетом. Гра сприяє розвитку навичок командної роботи, вмінню переконливо аргументувати свою точку зору, критично аналізувати ситуацію та приймати зважені рішення.

Під час гри учасники отримують фундаментальні знання про:

1. Принципи формування та функціонування міського бюджету: як формується бюджет міста, з яких джерел надходять кошти, як вони розподіляються та витрачаються, розуміння бюджетного процесу та його прозорості.
2. Роботу правоохоронних органів: функції та повноваження правоохоронних органів у боротьбі з корупцією, механізми виявлення та розслідування корупційних злочинів.
3. Функціонування судової системи: роль суду у розгляді корупційних справ та принципи судочинства та права учасників судового процесу.
4. Діяльність органів місцевого самоврядування: повноваження та відповідальність органів місцевого самоврядування у сфері управління містом, механізми контролю за їхньою діяльністю.
5. Роль громадських активістів: важливість громадського контролю та участі у боротьбі з корупцією, інструменти та методи громадського впливу на органи влади.

Мета гри «Антикорупційна мафія» полягає в тому, щоб:

1. Підвищити громадянську свідомість: дати молоді можливість на власному досвіді усвідомити важливість участі кожного громадянина в житті держави та показати, як корупція впливає на життя кожного.
2. Сприяти формуванню активної громадянської позиції: навчити молодь об'єднуватися та спільно діяти для досягнення спільних цілей, показати, що об'єднання зусиль може подолати навіть складні проблеми, такі як корупція.

3. Розвинути навички протидії корупції: надати практичні знання про принципи функціонування бюджету, роботу правоохоронних органів, судової системи та органів місцевого самоврядування. Навчити розпізнавати корупційні схеми та знаходити способи протидії їм.

4. Навчити молодь боротися з корупцією: показати, що завдяки об'єднанню та спільній узгодженій діяльності можна подолати навіть мафію та олігархів, котрі живляться державним бюджетом [2].

За час впровадження цього інструменту в молодіжному центрі відбулося 4 ігрових сесії, в яких взяли участь 50 молодих людей. Вони змогли на практиці ознайомитися з механізмами корупції та способами протидії їй і саме це сприяє формуванню активної громадянської позиції та підвищенню рівня обізнаності молоді.

Отже, на прикладі Комунальний заклад «Вінницький обласний молодіжний центр «Квадрат», ми показали, що молодіжні центри відіграють важливу роль у протидії корупції та формують активну громадянську позицію серед молоді. Вони сприяють підвищенню правової обізнаності, розвивають критичне мислення та заохочують до участі в громадських ініціативах, спрямованих на прозорість і підзвітність влади. Через освітні програми, тренінги та громадські кампанії молодіжні центри допомагають створювати середовище, де молодь стає агентом змін у боротьбі з корупцією.

Список використаних джерел

1. Презентували посібник «Антикорупція та доброчесність для студентської молоді». *Антикорупційний штаб*. URL: <https://shtab.net/news/view/prezentuvali-posibnik-antikorupciya-ta-dobroche>.

2. Настільна гра як інструмент антикорупційної просвіти. «Антикорупційна мафія». *Освітній омбудсмен України*. URL: https://training.eo.gov.ua/download/Pravyla-hry_chastyna-2.pdf.

3. Кононенко В.В. Інститути громадянського суспільства у процесах формування, реалізації публічної політики та публічного управління. *Національні інтереси України*. 2025. № 1 (6). С. 444-460. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-1\(6\)-444-460](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-1(6)-444-460).

4. Статут Комунального закладу «Вінницький обласний молодіжний центр «Квадрат». *Квадрат*. URL: <https://www.kvadrat.vn.ua/statut>.

5. Доброчесність та антикорупція для студентської молоді: від теорії до практики / Бичковська В. В., Мельник А. В., Миткалик С. І., Слива Л. В., Ткаченко Г. К., Парушевські А., Шевчук К.-А. А., Усик В. І. Київ: Офіс доброчесності НАЗК, Антикорупційний штаб, Ministry of Foreign Affairs of Denmark, UNDP. 62 с.